

ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦИФІЧНИХ ІНДИКАТОРІВ ПРИ ОЦІНЦІ СУСПІЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ РЕГІОНУ

Молікевич Р.С.

асистент кафедри соціально-економічної географії

Херсонський державний університет

stoa13@rambler.ru

Підвищення уваги до комплексного збалансованого розвитку та якості життя населення ставить задачі що до пошуку нових індикаторів та коефіцієнтів, що здатні не лише встановлювати нормативну планку, але і якісно (з найменшими похибками) визначати стан певної частини геопростору регіону. Найбільш актуальною дана проблема є в оцінці соціуму та його різноманітних сторін. Однією з найголовніших таких сторін є суспільне здоров'я, його стан та якість.

В останні десятиліття значно загострюється увага саме на оцінці здоров'я населення як одного з найбільш важливих індикаторів якості його життя. Різноманітні організації кожного року публікують міжнародні порівняння на основі опрацювання різноманітних статистичних даних відносно здоров'я населення, таких як традиційні очікувана тривалість життя, дитяча смертність і т. п. Але дані методики не завжди можливо застосувати на регіональних рівнях, як із-за відсутності специфічної статистики так і високих ризиків недостовірності статистичних показників. Одними з таких показників є дані відносно захворюваності населення, на базі яких досить часто роблять висновки про рівень та стан суспільного здоров'я. Як показали дослідження, на рівні області, в тих районах де показники захворюваності високі, населення оцінює рівень свого здоров'я вище, ніж в тих районах де показники захворюваності значно нижче. Дана специфіка пояснюється низькою якістю медичних послуг та низькою довірою населення до медичних установ [1]. Оскільки використання показників смертності, поширеності захворюваності і первинної захворюваності разом може спровокувати значні похибки і певне нівелювання результату, більш обґрунтованим є застосування, поруч з іншими, комплексних індикаторів «ризик смертності внаслідок захворюваності» за окремими групами хвороб, які вказують на ризик причинозумовленої смертності за даного рівня захворюваності на території. Фактично він означає ймовірність негативного розвитку тієї чи іншої патології і прив'язаний до конкретної структури небезпечних хвороб. Розрахунок комплексного індикатора ризику смертності проводиться за формулою [2]:

$$IPC = \frac{CЗ}{ПЗ} \times ЗВ;$$

де : IPC – індикатор ризику смертності (на 100 тис. населення);

CЗ – смертність внаслідок захворюваності (на 100 тис. населення);

ПЗ – поширеність захворюваності (на 100 тис. населення);

ЗВ – захворюваність населення, зареєстрована вперше у поточному році (первинна захворюваність на 100 тис. населення).

Зазвичай дані комплексні індикатори обчислюються для смертності від основних груп хвороб: новоутворень, інфекційних та паразитарних хвороб,

хвороб системи кровообігу, хвороб органів дихання, хвороб органів травлення, зовнішніх причин, а також від окремих, соціально значущих, хвороб – туберкульоз, цукровий діабет і т.д.

Використання вказаних індикаторів дозволяє також робити прогнози щодо тенденцій загострення захворюваності та попередження підвищення смертності населення, шляхом впровадження вузько направлених заходів. Не менш вагомою виправданістю використання даних індикаторів є можливість пошуку та встановлення більш статистично вірних залежностей, що є особливо важливим у виявленні територіальних закономірностей розвитку патологічних станів.

В свою чергу, при розрахунку інтегрального індексу суспільного здоров'я, доцільним є застосування проміжних доповнюючих індексів. Таким специфічним індексом є, наприклад, індекс демографічної напруженості (ІДН), який розраховується для останнього п'ятирічного періоду спостережень [3]:

$$\text{ІДН} = U * I_g \rho * (0,1 * Z - 2 * P + C) * C_d^2 * V$$

де: U – частка земель, зайнятих міською та промисловою забудовою, %;

ρ – щільність населення (осіб на км²);

Z – поширеність захворюваності (на 1000 населення);

P – загальний показник народжуваності (на 1000 населення);

C – загальний показник смертності (на 1000 населення);

C_d – дитяча смертність (на 1000 населення);

V – корегуючий множник (вводиться з метою поправки значень до більш вигідного значення коефіцієнта у межах одиниці, що полегшує інтерпретацію результатів).

Даний індекс нерідко використовується у медико-екологічних дослідженнях, але в медико-географічній оцінці суспільного здоров'я він дозволяє нівелювати значну амплітуду показників, які можуть значно різнитись з року в рік на регіональному рівні, а також дає змогу звести демографічні показники в єдиний індекс.

Таким чином, використання специфічних індикаторів дозволяє не лише збалансувати похибки при використанні «чистих» показників, але і більш зрівноважено формулювати заходи щодо прогнозування та попередження негативної динаміки у стані суспільного здоров'я.

Література

1. Молікевич Р.С. Методичні особливості суб'єктивної оцінки здоров'я в контексті дослідження якості життя населення (на прикладі Херсонської області) / Р.С. Молікевич // Економічна та соціальна географія: наук. зб. – К., 2015. – Вип. 74. – С. 34-44.

2. Рогозинская Н.С. Комплексные индикаторы для анализа причин смертности населения [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://uacm.kharkov.ua/download/2013_10/108-116_Kozak_Rogozynska_10_color_sc_P.pdf.

3. Трифонова Т.А. Региональное медико-экологическое зонирование / Т.А. Трофимова, Н.В. Селиванова, А.Н. Краснощекова, О.Н. Сахно. – Владимир: ООО «ВладимирПолиграф». 2007. – 80 с.